

enhtek be ifjaink külön a népfőiskolai tanfolyam részére fölállított „könyvtár” könyveibe... de így is jó munkát végzünk, megfelelünk a feladatunknak. Mert mi is a célunk? Felébreszteni az érdeklődést, a kultúrvágyat az ifjúságban (majd „utómunkával” levéléssel, látogatással ezt ébrentartani); vágyakozást, szeretetet támasztani a magyarság értékei iránt: megcsillogtatni egy új és jobb magyar élet lehetőségeit; indítást adni; megtanítani az ifjúságot arra, hogyan használja a szemét, a fülét; hogyan lásson, olvasson; hogy kedve legyen olvasni, tanulni; megcsillogtatni mindenből az igazit, a magyart, a népit, hogy az megigézzé, rabul ejtse és tartsa, hogy elvesse magától a kétesértékűt, az értéktelent. —

Mindez pedig nincs időhöz (hónapokhoz) kötve, sikerülhet heteknek, hónapoknak is.

Közelebb egymáshoz . . .

Ami különös színt ad a népfőiskolai tanfolyamnak az, hogy az egyetemi ifjúság rendezi. Valahol az Egyetem helységeiben kap szállást, otthont a tanfolyam. Egyetemi tanárok, és az egyetemi ifjúság szolgálnak előadással... A paraszt- (iparos és kereskedő) ifjúság és az egyetemi ifjúság találkozása lesz ez az alkalom. Nékiünk alkalom a szolgálatra; hídverés a „nagy szakadék” felett, amely már az ifjúság idején szélesedik ki és mélyül egyre.

KEREKES AURÉL.

A Szegedi Városi Színház műsoráról

Az átrendezett magyar színházi életben friss vérkeringés indult meg. Ha egyelőre szorványos jelenségek mutatják is ezt, örömmel kell elkörnyvelnünk azt a tényt, hogy egyes pesti magán-színházak már átérzik a színház igazi hivatásának tudatát, közönségüknek igazi irodalmat adnak s a szerzős előadások nyilván azt mutatják, hogy a közönség hálásan fogadja a színházak ezt a törekvését. A két állami színház irodalmi műsora mellett ma a Madách Színház, Új Magyar Színház és a Vígszínház: olyan intézményeknek kell elkörnyvelnünk, amelyek nagyrészt komoly irodalmat nyújtanak a főváros kiéhezett közönségének. A Vígszínház kezdeti korszakára emlékeztet az a jeleség, hogy az Új Magyar Színház pl. műsorára tűzte Grillparzer *Medeáját*. De az új irodalmi szellem jelenségeinek kell látnunk azt is, hogy a Madách Színház, amely egy ragyogó *Pirandello* előadással indította évadját, időszakonként vasárnapi matinékon, legnagyobb költőink verseinek is helyt ad, színezeivel a költészet remekeit tolmácsoltatja.

Ez a helyzet a fővárosban. Lássuk mi az irodalom helyzete a vidéki nagyvárosok színházaiban. Tekintsünk talán itt is oda, ahol legkevésbé láthatjuk vígasztalannak a helyzetet: a kolozsvári Nemzeti Színházra. A kolozsvári Nemzeti Színház másfél héttel ezelőtt nyitotta meg kapuit, ezidő alatt *kiszorítóló irodalmi műsort* adott közönségének. *Szentjóni Szabó László Mátyás király-a, Harsányi Kálmán Ellák-ja, Shakespeare Hamlet-je* és egy magyar opera, *Erkel Bánk-bán-ja* adták másfél hét műsorát. Ez a műsorpolitika annyira példátlanul magasszínvonalú, hogy első pillanatban elfog a kételkedés, talán nem is lehetne ez megcsinálni más vidéki városok színházaiban, ennek csak a sajátosan nagy színházi műveltséggel rendelkező kolozsvári közönség előtt van helye vagy pedig abban az ünnepi hangulatban leli magyarozatát ez a műsor, amely a színház megnyitásával jár, esetleg abban a kiéhezettségekben, amellyel a kolozsvári közönség az ujjaépítés miatt későn megnyitott színházat fogadta. Kétségtelen, hogy mindhárem szemponttal számolni kell. Számunkra azonban most csak egy a fontos: ha a kolozsvári Nemzeti Színház idejében nyitották volna meg, ha közönségét nem tartaná hatalmában az innepesség varázsa, a színház műsorát akkor is másfél hétig irodalmi darabok alkotnák. Miért? Egyszerűen azért, mert a színház igazgató-sága *tervszerűen kidolgozott programmal* ült be a színházba s ebben a tervszerűségben az irodalom foglalja el a főhelyet. Megint csak felvetődhetnék itt a kolozsvári közönség régi és mély színházi kultúrájának szempontja: két-

ségtelen, hogy könnyű tervszerű irodalmi programot adni ott, ahol a közönséget lelkiileg erre nevelték évtizedeken keresztül. *De éppen itt a bökkenő!* Ezt a lelki nevelést egyszer Kolozsváron is *elkezdte valaki!* Hiszen az emberek mindenütt egyformák. Kolozsvár színházi közönségét épp úgy helytelenül nevelhették volna évtizedeken át, mint ahogyan ízlését magasabb régiókba emelték. Ebből a kötelező tanulság, hogy a *magasabb színházi nevelést többi vidéki városainkban is el kell kezdeni!* Mert végső elemzésben a közönség nem alacsonyrendű, vagy magasabbrendű színházi igényekkel rendelkezik, hanem csak a *színház igénye* van meg benne. A színház nekünk csak a színész számára nyújt lehetőséget, hogy önmaga emberiségét mélyen és sokrétűen kiélje, hanem a nézők számára is. Nem lehet eleget *ráműtatnunk* arra, hogy a *színház nem a szórakozás igénye, hanem a vallás, tehát a léleknek a magasabb régiókba való vágyakozása hozta létre.*

A köznap ember, amikor a színházba beül, az életet nem abban a köznapiaságban akarja látni, ahogyan ő éli, hanem színesebben, a felnagyított erkölcsi magasságba emelt problémák tükröződésében. Ehelyett mit kap? *Nagyrészt csak színességet, amelyet a hamis úton járó színházi erkölcsi problémák megkerülésével, a néző jobbik énjének elaltatására prezentál.* S ha ezt a „jobbik én”-t sokáig altatgatják, bizony oly mélyen elalszik, hogy az sem tud már róla, akiben megvan. Ilyen körülmények között a színházvezető nyugodtan hivatkozhatik rá, hogy a közönségnek nem kell a komoly irodalom, hiszen ezzel könnyít saját lelkiismeretén.

Mindebből a gyakorlatban az következik, hogy a közönség akkor is bemegy a színházba, ha ott nem körüli viccekkel és ízekkel fűszerezett „magyarosságot” kap, hanem saját emberiségének magasabb öntudatát. Ehhez azonban *öntudatos színházvezetésre van szükség, meg nem alkuvó, rendületlen kitartásra.* A közönség eleinte talán huzódni fog, de ha látja, hogy a színház ezentúl nem fogja őt azon a módon kiszolgáltatni, ahogyan elrontották, előbb-utóbb *magához tér és átadja magát a színház nevelőhatásának, mert szükségét érzi, hogy színházba járjon.*

A színház gyakran szeret hivatkozni a filmszínházak konkurenciájára. *Érthetetlen és alaptalan szempont.* Hiszen téves lenne azt hinni, hogy a filmszínházakat a közönség csak akkor tölti meg, ha azokban sekélyes, olcsó ízlést kielégítő képeket forgatnak. A helyzet az — különösen vidéki városokban —, hogy a közönség sokkal inkább ki tudja élni saját magasabb emberiségét a filmszínház-

zakban, mint a sekélyes operettek játsszó vidéki színházakban.

Ezekután vessünk egy pillantást a szegedi Városi Színházra, amely a kolozsvári után az ország második vidéki színháza és amelynek keresztény érája arra lenne hivatott, hogy szakítson a megelőző rezsim operett kultuszával, amelyet az sokkal különben esínált. A napisajtóban unalomig olvashattuk, hogy a Városi Színház utolsóelőtti igazgatósága sekélyes operett-kultuszával elrontotta a közönség ízlését. Ez kétségtelenül így van. Vég-tére azonban az az ízlés, amit tíz esztendeig rontottak, nem lehet annyira romlott, hogy rövid idő alatt helyre ne lehetne hozni. Magunk részéről a mai igazgatóság óvatosságát, amelylyel az új korszak számára az átmenetet meg akarja teremteni, — hogy ugymondjuk — *túlságosan túlszűkítjük* tartjuk. Csak helyeselhetjük a klasszikus operettek felújítását, ezekben operett mértékkel mérve is finomabb ízlés érvényesül, mint a legtöbb mai „operettben.” Látunk törekvéseket a komoly irodalom szolgálására is. Tamási Áron „Vitéz lélek” című színjáték-ka igazán műsora lehet a komoly irodalmat képviselő színházaknak. Az ilyen darabnak azonban nem szabad *elszört jelenséggé* korlátozódnia a színház műsorán. A darab első előadását telt ház nézte végig Szegeden. A második előadás azonban csaknem üres nézőtér előtt játszódott le. Az igazgatóság-nak azonban nem szabad elveszítene hitét és kedvét, hanem arra kell ügyelnie, hogy jobb színészekkel, gondosabb szereposztásban és rendezésben kerüljenek színre az irodalmi darabok. Mert a „Vitéz lélek” szegedi balsikere a színház előadásával magyarázható.

Minden művészethez áhítattal szabad csak közeledni. Még az olvasónak, vagy a nézőnek is. Azonban még inkább köteleességük ez az előadó művészeknek. A szegedi Városi Színház előadásában ez az áhítat nem volt meg. Enélkül pedig Tamási Áron elvont gondolkodásának, szimbólumokban rejltő mondanivalóinak magasságába nem juthat fel senki. Ezért történt meg az, hogy a közönség tanács-talanul állott a darabbal szemben. Hallotta, hogy a színpadon minden egy számár körül forog, de fogalma sem volt róla, hogy a számár fizikai énye itt legkevésbé sem fontos, a nevetséges kis állat itt egy gondolat képviselője, egy embernek a hitét jelenti ebben a színjátékban s úgy kell vele szemben állni, mint a bibliai példázatban a mustármaggal. A közönség ezt nem értette meg a szegedi előadásból, de nem is érthette meg, mert a szalondarabok, vagy legjobb esetben népdramák előadási modorában ez nem is kerülhet felszínre. Amikor Balla Péter az első felvonás előkészítő részében ezt a szimbólumot útjára bocsátja, a szerepet játszó színész ennek semmivel sem adott nagyobb nyomatékot. Tamási Balla Péterre masz-szív, mint a hite. A szerepet játszó színész pedig — különösen az első felvonásban, amelyen oly sok fordul meg — *könnyed volt, mint egy operett — amorozó.* Sajnos, a Vitéz lélekben a színészi teljesítmény nem választható el a darabtól, így természetes, hogy az előadás a rossz kiszerepezés és a meg nem értő rendezés következtében teljes érthetlenségbe fulladt. A közönség még Tamási forrás-frissességű humorát sem tudta úgy élvezni, ahogyan elfogadható előadásban a humorra a tömeg reagál.

A szegedi Városi Színházban arra lenne elsősorban szükség, hogy a művészi hozzáértés öntudatosabb és rendszeresebb irodalmi műsor összeállításában, operettek terén pedig a kevésbé ismert klasszikus operettek kiválogatásban nyilatkoznék meg. E célból szükséges lenne, *egy hozzáértő, művészeti vezető igénybevétele,* mert enélkül minden színház műsora zavaros és tervszerűtlen.

IGAZHÁZY

Figyelő

Az ifjúság nevében . . .

Az Americana november 9. és 10.-én nagyképtalant rendezett Budapesten. Az első napi protectori értekezleten, a Szent Gellért-szálló nagy dohányzójában vitéz dr. József Ferenc főherceg, főprotector elnökölt, s megnyitó beszédében a tekintélytiszteletről beszélt az ifjúsághoz. Utána Schmidt Sándor vezérigazgató, ügyvezető protector és dr. Schwartz Elemér egyetemi ny. r. tanár tartott beszámót. A 10.-én rendezett dísz-nagyképtalanton Serédi Jusztinián hercegprímás is megjelent. Rajta kívül a nagyképtalant résztvevői voltak többek között: gróf Mikes János, gróf Esterházy Károly, Schandl Károly, Gévay Wolff Nándor, Quirin Leó, Baranyay Jusztin, Szekfü Gyula, Scipiades Elemér, Gerevich Tibor, Kammermayer Oszkár és az akadémikus társadalom számos más kiválósága.

SZEI

Az utóbbi hetek folyamán kb. ötven belépést akadályozott meg a jelentkezési nyilatkozat hiánya. Közöljük a belépni szándékozó egyetemi hallgatókkal, hogy a kifogyott jelentkezési lapokat pótoltuk, s azok a SZEI irodában, vagy falatozóban tíz fillérért kaphatók. A megfelelő rovatok kitöltése és a nemzsidó nyilatkozatnak két egyetemi hallgató által való aláírása után a kari csoportvezetőnek kell átadni. Az évi tagdíj (a félévi egyetemi tandíj 1%-a) ugyancsak neki fizetendő.

A SZEI közös rádióhallgatásokat rendez. Egyes, különösen nagy művészi értéket jelentő hangversenyeket az Otthonban együttesen hallgatunk meg. A közös rádióhallgatások időpontját a művészetkedvelők munkaközössége a hirdetőtáblán előzetesen tudatja a SZEI tagjaival. Ilyen előzetesen meghirdetett együttes rádióhallgatás alkalmával a rádióon még akkor sem lehet mást hallgatni, ha az Otthonban jelenlévő SZEI tagok többsége úgy kívánja.

A SZEI kötelességének érzi, hogy tagjainak, nagyrészt kispénztű déakoknak megfelelő szellemű s e mellett olcsó szórakozási lehetőségekről gondoskodjék. Ezért szerez kedvezményes jegyeket hangversenyekre és igyekszik mozikedvezményt is biztosítani. Ez az igyekezet mindeddig megfúszult a szegedi mozikkartellszerű összeállításán. A harcot azonban nem hagyjuk abba, mert lehetetlennek tartjuk, hogy amikor az egyetemi ifjúság minden egyetemi városában kedvezményesen mehet moziba, éppen csak Szegeden ne lenne erre lehetőség. A mozik közönségének nagy részét az egyetemi és főiskolai hallgatók alkotják. Érthető hát, hogy a mozisok nem szívesen adnak kedvezményt ennek a törzsközönségnek. — Megemlítjük még, hogy a SZEI vezetősége nem minden filmre akar kedvezményes jegyeket szerezni, csak azokra, melyek igazi művészi értékükkel fogva az egyetemi hallgatók széleskörű érdeklődésére tarthatnak számot.

A SZEI elnöksége közli, hogy a Szer-zet rendes tagjai egész évi tagdíj fejében a félévi tandíjuk 1% szalalékát fizetik. A segítő tagok (gyógyszerésza gyakor-nokok, mezei jogászok, szigorló orvosok) évi két pengőt, a pártoló tagok évi 5 pengőt fizetnek.

Vegyészek lapja a „Phlogiston”